

ституції, серед них Венеціанська комісія. Так, у п. 118 Спільного висновку № 635/2011 зазначено, що підняття виборчого бар'єру з трьох до п'яти відсотків є незрозумілим для міжнародних експертів, оскільки він повинен обчислюватись відповідно до кількості виборців, які беруть участь у виборах. Як видається, вказана умова є ще однією перешкодою для «перезавантаження» влади, оскільки до парламенту обираються ті самі «старі» представники політичної гри.

Відтак, зважаючи на висвітлені недоліки існуючої виборчої системи в Україні не можливо заперечити необхідність запровадження комплексних змін до виборчого законодавства, а також посилення відповідальності у сфері виборчих правопорушень. З огляду на положення чинного закон України № 4061-VI «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 року, припускаємо, що вибори українського парламенту 2014 року знову продемонструють низку прогалин. Попри це, зважаючи на зміни, що відбулись у правовій свідомості громадян у зв'язку з подіями 2013–2014 років, сподіваємось, що відбудеться ефективно та необхідне для України «перезавантаження влади».

— — — — —

*Павшук Катерина Олександрівна
НЮУ імені Ярослава Мудрого,
аспірант, кафедра
конституційного права України*

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОРЯДОК ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УКРАЇНІ

Реалізація покладених на політичну партію завдань розпочинається лише з моменту набуття нею правоздатності. Процедура легалізації відіграє подвійну роль: її проведення неможливе без втручання державних органів, але і без цього політична сила не зможе стати «посередником» між державою і громадянами. І хоча держава повинна мінімізувати вплив, інколи законодавство встановлює неймовірно складні і багатоетапні процедури легалізації. Так, якщо

звернутися, приміром, до законодавства ФРН стає зрозумілим, що реєстрація політичної партії не є обов'язковою, а процедуру реєстрації проходять лише партії, які в установленому законом порядку бажають набути статусу юридичної особи. Порядок реєстрації політичних партій як некомерційних об'єднань викладений в Німецькому Цивільному Укладенні, де зазначено, що об'єднання, яке не має на меті отримання прибутку в результаті своєї діяльності, набувають правоздатності з моменту реєстрації в реєстрі союзів, який здійснюється у відповідному дільничному суді.

В Україні ж процедура легалізації складна і водночас формалізована та недієва. Зокрема, Законом України «Про політичні партії в Україні» встановлено вимогу, яка передбачає підтримку рішення про створення політичної партії не менш як 10 000 підписів громадян, які відповідно до Конституції мають право голосу на виборах, зібраними не менш як у двох третинах районів двох третин областей, міст Києва та Севастополя та Автономної Республіки Крим, як одну з обов'язкових підстав для реєстрації партії. За Рішенням Конституційного Суду від 12 червня 2007 р. № 2-рп/2007 умови реалізації громадянами права на утворення політичної партії саме на таких засадах, ґрунтується на тому, що політична партія повинна виражати інтереси певної частини громадян і охоплювати своєю діяльністю значну частину території держави. Збір такої кількості підписів громадян на визначеній Законом території України має засвідчити всеукраїнський статус партії та запобігти створенню політичних об'єднань, діяльність яких розрахована на короткий термін (у період виборчих кампаній) або має на меті реалізувати ті чи інші вузькокорпоративні інтереси. Разом із тим, цим законом не встановлено порядку збору підписів, джерел його фінансування, вимоги до підписних листів, здійснення контролю за достовірністю зібраних підписів. Така процедура хоча і дещо уповільнює швидкість створення політичних партій, але з іншого боку перетворює його на досить неефективний механізм запобігання збільшенню їх кількості з огляду на недостатню регламентованість цієї процедури. У такому разі, якщо і закріплювати ґрунтовний державний контроль за створенням та діяльністю політичних партій, то при цьому ретельно прописувати кожний їх крок.

Таким чином, найбільш прийнятною зміною видається повне усунення вимоги збору підписів. Доцільно було б запозичити до українського законодавства норму, відповідно до якої політичні об'єднання реєструються як вільна асоціація на місцевому рівні органом виконавчої влади і у разі, якщо такий союз утворить осередки партії у більш ніж половині регіонів України, його можна бути зареєструвати як загальнонаціональну політичну партію із отриманням подальших прав на участь у виборах народних депутатів України та Президента України. Такий фільтр об'єктивніше відображатиме рівень підтримки партії народом та випробує на місцевому рівні її здатність до загальнодержавної боротьби за владу.

Не виправдав сподівання ще один «фільтр» для політичних партій — вимога брати участь у виборах народних депутатів і виборах Президента України. Для того, аби уникнути примусового припинення діяльності політичні партії інколи вдаються до реорганізації, змінюючи, наприклад, тільки назву. Не дивлячись на порядок утворення за приватно-правовою процедурою, діяльність таких організацій здійснюється у діаметрально протилежній сфері — публічно-правовій. Політична партія, створена в результаті реорганізації шляхом злиття двох або більше політичних партій не може бути правонаступницею попередньої партії, а тому потребує дотримання процедури легалізації. Також виправданою може стати заборона зміни програми політичної партії без дотримання законодавчо встановленої процедури легалізації. Це обґрунтовується важливістю в діяльності партії програми як форми викладення цілей та завдань, а також шляхів їх виконання. До статуту ж як до своєрідної форми регламенту політичної партії, вносити зміни можна було б і без обов'язкового дотримання процедури легалізації з урахуванням неістотності впливу на зовнішні політичні процеси.

Отже, в Україні на конституційному рівні гарантується політичний та ідеологічний плюралізм, а з іншого боку встановлюються суттєві «фільтри» для політичних сил, в тому числі і інститут легалізації. Ці механізми захисту демократії не виправдовують себе. Вони є «вдаваними», бо немає чіткого розуміння об'єкта захисту з боку державних органів, які здійснюють «відбір» об'єднань, натомість об'єднання

часто взагалі не слідують конституційним цінностям. Чимало політичних партій в Україні, які пройшли процедуру легалізації, пропагують націоналістичні, сепаратистські чи шовіністичні ідеї. До того ж, до недавня на їх ідеологічну спрямованість ніби не звертали увагу, доки ці політичні партії не почали проявляти себе на фоні реальних подій. Так, з метою усунення пропаганди проросійські налаштованими партіями, реєстраційний орган подавав позови до суду про заборону їх діяльності. Це означає, що норма, викладена в ст. 37 Основного Закону, не стала достатнім способом захисту та потребує суттєвих змін з метою конституційного гарантування механізму захисту демократії. Простіше, можливо, було б запозичити систему «войовничої демократії» та не піддавати сумніву ґрунтовність демократичного ладу та його цінності.

Науковий керівник: д. ю. н., професор, член-кореспондент НАПрН України, завідувач кафедри конституційного права України НЮУ імені Ярослава Мудрого Ю. Г. Барабаш.

— — — — —

Поклонская Ольга Игоревна
НЮУ імені Ярослава Мудрого,
соискатель, кафедра
конституционного права Украины

ВЛИЯНИЕ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫХ СТАНДАРТОВ НА КОНСТИТУЦИОННО- ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЖУРНАЛИСТСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Высшим мерилем степени цивилизованности общества на сегодняшний день стало положение с правами человека в той или иной стране. Свобода выражения мнений и убеждений, свобода массовой информации составляют основы развития современного общества и демократического государства. Степень этих свобод, в свою очередь, в немалой степени зависит от того, насколько законы данного государства соответствуют общепринятым международным нормам, интересам гражданского общества в целом и отдельного индивидуума в частности.